

HAKAS HAYCILARI

YRD. DOÇ. DR. METİN ERGUN

Önceki yazılarımızın birinde Hakas haycıları ve haycılık sanatı hakkında teorik bilgiler vermiştik.¹ Bu yazımızda ise bilinen bazı haycıların hayat hikâyelerini vermeye çalışacağız.

Hakas Türkleri, kahramanlık destanlarını anlatanlara "haycı" adını verirler. Bir nevi makamlı, ezgili ses demek de olan "hay" göğüsten, gırtlaktan çıkarılan sese verilen addır. Destanları hay usulüyle yani haylayarak söyleyenlere, anlatanlara da "haycı" denir.²

Hakas haycıları gelenekte destanları (alıptıh nımah)³ esas olarak müzik eşliğinde söylerler. Destancı "homus" (kopuz) veya "çathan"⁴ adı verilen müzik âletlerinin eşliğinde destanını icra eder. Gelenekteki esas destan anlatma usulü budur. Bununla birlikte, geleneğin bozulması sonucu, destanları anlatmanın yeni usulleri de doğmuştur. Bu usullerden biri destanı mensur bir şekilde tahkiye etme usulü, diğeri ise nazım, nesir karışık bir hâlde, bir nevi halk hikâyesi şeklinde anlatmadır ki, bu iki usulde de "haylama", yani çıkırma, nağmeli ses yoktur. Bu yeni usuller, geleneğin bozulmaya başladığı devirde, yani XIX. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır.⁵

1 Metin Ergun, "Hakas Haycıları ve Haycılık Sanatı", *Millî Folklor*, 19, 1993, 23-26.

2 Hay ve haycıları hakkında daha geniş bilgi için bkz. M. A. Ungvitskaya - V.E. Maynogışeva, *Hakasskoe Narodnoe Poetiçeskoe Tvorçestvo*. Abakan 1972; A. K. Stoyonov, "Iskusstvo Hakasskih Haydci", *Altın Arıç*, Moskva 1988; P. Troyakov, *Geroiçeskiy Epos Hakasov i Problemi İzuçeniya*, Abakan 1991; P. Troyakov, "K Voprosu ob İstoriko-Genetiçeskom İzuçenii Rannih Form Eposa", *Sovetskaya Etnografiya*, 3, 1977.

3 Hakas Türkçesinde "nımah" masal ve efsane karşılığında kullanılan bir terimdir. "Alıptıh" ise kahramanlık demektir. İkisi birlikte kullanılıncı kahramanlık destanı anlamına gelir. (Bkz. *Hakassko-Russkiy Slovar*, Moskva 1953, 119).

4 Homus ve çathanla ilgili olarak daha geniş bilgi için bkz. A.K. Stoyonov, *Opisanie Hakasskih Narodnih Muzikalnih Instrumentov*, Abakan 1985, 24-91; A.K. Stoyonov, "Hakasskiy Çathan v Proşlom i Nas-toyaşçem", *Voprasi İstorii Hakasii*, Abakan 1977, 146-157.

5 Stoyonov, "Iskusstvo Hakasskih Haydci. 577-579.

Hakas haycılığının temeli, gırtlak oyunlarına dayanır; haycı gırtlaklığını oynatarak, kısarak, boğarak sesini, anlattığı epizoda, epizottaki olaya uygunlaştırır. Eğer bir savaşı anlatıyorsa gür, yüksek bir sesle; kahraman zor durumdaysa veya gurbetteyse boğuk, kısık bir sesle; taygada at sırtında dolaşıyorsa başlangıçta çok hafif, fakat gittikçe yükselen, gürleşen bir ses tonuyla, kısacası destandaki bütün olayları ses tellerini kullanmak suretiyle vermeye çalışır. Destandaki olayları bu şekilde en iyi yansıtan haycılara "ulug haycı" (usta haycı) denir.

Haycılar, destanlarda geçen konuşmaları da taklit ederek verirler. Eğer bir erkeğin, hem de destanın esas kahramanı olan erkeğin sesini, konuşmasını veriyorlarsa oldukça gür bir sesle ve keskin bir üslûpla ifade ederler. Kadın kahramanın konuşması verilmek istenirse yumuşak, tatlı bir kadın sesi çıkarırlar.

Haycılar destanları haylarken sadece konuşmaları taklit etmekle kalmazlar, aynı zamanda bir aktör, oyuncu gibi de hareket ederler. Destandaki bütün olayları canlandırır. Ellerindeki kopuzu- Anadolu âşıklık geleneğinde olduğu gibi- bazen at yerine koyup üzerine binerler, bazen kılıç gibi havada sallarlar, bazen de destan kahramanının sevgilisi yerine koyup onunla konuşurlar. Bazen düşmanı gözetliyormuş gibi ellerini gözlerinin üzerine siper edip ufka bakarlar; bazen de düşmana yaklaşıyormuş gibi sessizce yürürler, tam düşman hatlarına yaklaşınca da homuslarını at yapıp hücumu geçmiş gibi dört nala koşan atın koşuşunu canlandırır. Kısacası onlar, aynı zamanda iyi birer oyuncudurlar.⁶

Haycıları "ulug haycı" "kiçiğ haycı" ve "hurug haycı" şeklinde üç gruba ayırabiliriz.⁷ Çok iyi homus ve çathan çalabilen ve destanı kendisinden de yeni motifler katarak ustaca haylayan, aynı zamanda birer aktör ve kompozitör olan haycılara "ulug haycı" denir. Halk bu tip haycıları dinlemekten büyük zevk alır; onlara eşlik eder, savaş sahnelerini birlikte canlandırır; birlikte ata biner, birlikte taygada gezerler. Hatta haycıyla birlikte dinleyiciler de destanı haylar. Haycının tasvir ve tarifleri karşısında memnuniyetlerini ifade edici sözler söylerler.

6 Daha geniş bilgi için bkz. 2 nolu dip nota.

7 Stoyonov, İskusstvo Hakasskih Haydci, 579.

Halkı bu şekilde etkileyen haycıların yanında onlar kadar olmasa bile yine de gelenek içerisinde belli bir yeri olan ve sevilen bir grup daha haycı vardır ki, onlara "kiçig haycı" denir. Kiçig haycılar, ustalarından ne duymuşlarsa olduğu gibi kendilerinden hiçbir şey katmadan anlatırlar. Usta malı satan bu haycıların bazıları destanın bütün epizotlarını anlatamazlar; bazıları ise müzik âleti çalamazlar. Aktörlük yeteneği de olmayan bu haycılar, daha ziyade belli bir obanın, köyün haycısıdır.

Destanları iyi anlatamayan, aktörlük yetenekleri olmayan, epizotları karıştıran, homus çalmasını bilmeyen, çoğu zaman da destanları mensur olarak anlatan haycılara da "hurug haycı" denir. Hurug haycılar, gelenek iyice bozulduktan sonra ortaya çıkmışlardır ve tam bir haycı olarak kabul edilmezler. Bunlara "tahpahçı" da denir. Halk, sesleri de iyi olmayan bu haycıları dinlemekten zevk almaz, "inek gibi bağıyor; it gibi uluyor" şeklinde ifadeler kullanılarak hakaret de eder.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi haycılar, destanları müzik âleti eşliğinde söylerler.⁸ Destana başlamadan önce bir giriş müziği çalınır. Bu müziğin çalınma süresi haycıdan haycıya değişir, bazı haycılar oldukça uzun bir giriş müziğinden sonra destana başlarken, bazıları giriş müziğini daha kısa tutar. Giriş müziğinin uzun ve kısa olmasında dinleyicilerin de rolü vardır. Dinleyiciler ne zaman dikkatlerini yoğunlaştırırlarsa destana o zaman geçilir. Destan anlatılırken daha hafif ritmik bir müzik çalınır. Epizodun biri bitince diğerine geçmeden önce ise daha gür ara müziği çalınır.

Haycılık geleneği hakkında kısaca bu tanıtıcı bilgilerden sonra şimdi bulabildiğimiz bazı haycıların hayat hikâyelerini vermeye çalışalım. Burada şunu belirtelim ki, hayat hikâyelerini vereceğimiz haycılar, daha ziyade XIX. yüzyılın sonlarıyla XX. yüzyılda yaşamış olan haycılardır. Ne yazık ki, önceki yüzyıllarda yaşamış olan haycılar hakkında elimizde yeterli malzeme olmadığı için bilgi veremeyeceğiz.

8 Daha geniş bilgi için bkz. 2 ve 4 nolu dip notlara.

I. SEMYON PROKOPYEVİÇ KADIŞEV:⁹

Son devrin en ünlü haycılarından biri olan Kadışev, 1885 yılında Çooh-Çal köyünde doğmuş ve ölünceye kadar orada yaşamıştır.

Hakas uruklarından "Hızılılar"ın haycısı olan Kadışev, yetenekli usta bir haycı olmasının yanında masalcı (nımahçı), halk şairi (tahpahçı) ve bestecidir.

Otuz kadar destanı bütün epizotlarıyla birlikte anlatabilen Kadışev, bu destanları çocukluğunda babası Prona'yla dedesi Slo'dan ve ninesi Barşeva'dan öğrenmiştir. Ayrıca ustası meşhur haycı Hara Matpıya'dan da çok sayıda destanı ve haycılık geleneğinin usullerini öğrenmiştir.

Belirttiğimiz gibi Kadışev, haycılığının yanında masalcı ve hikâyeci de. Sayısız masal ve hikâye bilen haycıdan bu ürünlerin ancak bir kısmı derlenebilmiştir.

Destancılığa geç başlamasına rağmen ünü, şöhreti kısa sürede bütün Hakaslar arasında yayılmıştır. Bu yüzden Kızılların dışındaki diğer Hakas kabilelerinin arasına da gitmiş, elinde homusuyla oba oba dolaşmıştır. Komşu "aal"larda (köy) yapılan her törene, düğünlere, çocuk toylarına, ziyafetlere, hatta cenazelere davet edilir; homus çalıp destan haylaması istenirmiş. Destancı da gittiği yerin ortamına göre, yani sevinçlilerse ona göre, üzüntülülere o duyguyu verecek şekilde homus çalıp destan anlatırmış. Kadışev, geleneğe uygun olarak hastaları tedavi etmesi ve kısır kadınların dertlerine çare bulması için de davet edilirmiş.

Kadışev'in anlattığı otuz civarındaki dstandan ancak on kadarı derlenebilmiştir. Derlenen bu destanlardan ikisi 1951 yılında Abakan'da yayımlanan *Alıptıg Nımahtar* kitabında yer almış; "Altın Arıg", "Han Kışegey", "Kün Tengis" ve "Ay Huuçın" adındaki dört destanı ise 1958 yılında yine Abakan'da yayımlanan *Altın Arıg* adlı kitaba girmiştir. 1958 yılında *Ah Çibek Arıg* destanı yayımlanmıştır.

⁹ Haycıların hayat hikâyelerini aşağıdaki kaynaklardan çıkardık: P. Troyakov, *Geroişeskiy Epos Hakasov i Problenu İcuçeniya*, Abakan 1991; T.G. Taçeyeva, "Hakasskiy Haydci S.P. Kadışev", *Uçenie Zapiski Hak. Niyali*, vıp. 11, 1965, 185-189; A.K. Stoyanov, "İskusstvo Hakasskih Haydci", *Altın Arıg*, Moskva 1988; *Altın Cüs*, Abakan 1958; *Ay-Tolay*, Novosibirsk 1948; M. K. Dobrov, *Hakasskay Folklor*, Abakan 1941; M.K. Dobrov-D.İ. Çankov, *Alıptıg Nımahtar*, 4 c., Abakan 1954-1959; A.A. Kenel, *Muzikalnoe Tvorçestvo Hakasov*, Abakan 1955; İ. Kışakov, *Alıncı*, Novosibirsk 1951; U.N. Kurbijekova, *Han Kışegey*, Abakan 1969; P.V. Sulekova, *Ay Mirgen*, Abakan 1960; T.G. Taçeyeva, *Hakas Poeziyasının Antologiyası*, Abakan 1961; P. Troyakov, "Sleti Skaziteley i Pevtsoy", *Uçenie Zap. Hakas. Niyali*, VIII, Abakan 1960; O.V. Subrakova, *Ay Miçiknen Kün Miçik*, Ağban 1993; A.G. Kujakova, *Han Mirgen*, Ağban 1992.

Kadışev'den derlenen bazı masal, efsane ve hikâyeler de çeşitli kitaplarda yayımlanmıştır.

Çeşitli ilmî konferans ve kongrelere de katılan Kadışev, 1977 yılında ölmüştür.

2. PYOTR VASİLYEVIÇ KURBİJEKOV:

Kadışev gibi Hızıl uruğundan olan Kurbijekov, Ordojonokidze ilçesinin Sarala köyünde 1891 yılında dünyaya gelmiştir.

Kurbijekov'un ailesi de Kadışev'in ailesi gibi haycılık geleneğini bilen bir aileydi. Anne tarafından dedesi Kulbisteyev ve dayısı Sorolah bölgelerinin usta haycıları arasındaydılar. Bu yüzden Kurbijekov, çocukluğundan itibaren geleneği öğrenmeye başlamış; ilk ustaları da dedesiyle dayısı olmuştur. Geleneği bilen bir ailenin içinde büyüdüğü için küçük yaşlarda "ulug haycı" sıfatına erişen Kurbijekov, kırk yaşına girdiğinde ülkenin en ünlü haycılarının safına katılmıştı. Kurbijekov, haycılığı her ne kadar ailesinden öğrenmişse de destan anlatmaya başlaması gençliğinde bir gün ormanda dolaşırken "tayga eezi"ni görmesinden sonra olmuştur. O gün dolaşırken ormanda uyuyup kalan Kurbijekov'un rüyasına "tayga eezi" girer ve ona kırk gün boyunca destan öğretir. Genç haycı kırk gün sonra uyanınca "tayga eezi"nin öğrettiği bu destanları haylamaya başlar. İşte o günden sonra "tanihtan haycı" olur. Kurbijekov, öğrendiği destanları tam olarak, eksiksiz anlatır. Yoksa "tayga eezi" tarafından cezalandırılacaktır. Kurbijekov'a haycılığın bu şekilde rüyada verilmesi, Güney-Sibirya'da yaşayan diğer Türk gruplarının destancılık geleneklerinde de olduğu gibi Hakas Türklerinin haycılık geleneğinin esas unsurlarından, motiflerinden biridir.

Kurbijekov, gördüğü bu rüyadan sonra "haycı Peder" olarak tanınmış ve eline homusunu ve çathanını alarak oba oba dolaşıp destan haylamaya, homus çalmaya başlamıştır.

Kurbijekov, elli civarında destan bilmekteydi. Bu destanlardan bazıları şunlardır: "Han Mirgen", "Han Kiçigey", "Altın Poç", "Altın Arıç", "Sayın Han", "Kurgulday". Haycıdan çeşitli zamanlarda derlenen bu destanlar, Abakan'daki folklor arşivinde saklanmaktadır. Bu destanlardan bazıları yayımlanmıştır.

Pyotr Vasilyeviç Kurbijekov, 1967 yılında 76 yaşındayken ölmüştür.

3. MAKAR KONSTANTİNOVİÇ DOBROV:

Kaçın uruğundan olan haycı Dobrov, Bey ilçesinin Salgın köyünde 1903 yılında doğmuştur. Fakir bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Dobrov, gençliğini beylerin yanında hizmetçilik yaparak geçirmiştir. Geçirdiği bir hastalıktan dolayı genç yaşlarda gözlerini kaybedince haycılığa merak salmış ve zamanının usta haycılarının yanına giderek onlara çıraklık etmeye başlamıştır.

Kısa sürede usta bir haycı olan Dobrov, aynı zamanda çok iyi bir şekilde homus ve çathan da çalmaya başlamıştır. Sadece Kaçınlar arasında değil, diğer Hakas grupları arasında da şöhreti yayılan Dobrov, bu urukların obalarına giderek homus çalıp destan haylamıştır.

Dobrov'dan on tane destan metni derlenebilmiştir. Derlenen bu malzemeler, Hakasya'daki folklor arşivindedir. Dobrov'dan derlenen "Altın Çüs" (1958), "Han Mirgen" (1959), "İkiah Oy Hulun" (1969) ve "Aydolay" (1962) destanları yayımlanmıştır.

Dobrov, destanların yanında hikâye ve masal da anlatırmış. Ondan derlenen masallardan bazıları İ. F. Kokov'un (1955) ve V.İ. Domojakov'un (1956) halk masalları kitaplarında yayımlanmıştır.

Haycı, 67 yaşındayken 1970 yılında ölmüştür.

4. VASİLİY ALEKSANDROVİÇ KAYLAGAŞEV:

1860 yılında dünyaya gelen Kaylagaşev, Sagaylara bağlı Hızıl Haya uruğundandır.

Çocukluğunda ailesi Sagaylardan ayrılarak Kaçın obalarının yaşadığı Uybat'a yerleştiği için Kaylagaşev, haycılığı Kaçınli haycılardan öğrenmiştir. Bu yüzden dili ve destan söylemedeki usulü Kaçın haycılık geleneğine uygundur.

Destanları çathan eşliğinde söyleyen Kaylagaşev'den yirmi civarında destan derlenmiştir. Derlenen bu destanlardan "Al Atlı Altın Tay", "Al Atlı Nun Mergen", "Sarı Atlı Han Mergen", "Taralday Han" ve "Ay Han" destanları yayımlanmıştır. Ayrıca bu destanlardan üç tanesi *Mnogostradalniye Tri Sestri Bogatirki* adlı kitaba da alınmıştır. "Kore Sarıg" ve "Hubay Hus" adlı hikâyeleri de çeşitli kitapların içinde yayımlanmıştır.

1962 yılında 102 yaşındayken ölmüştür.

5. HOMUTAY BASTAYEV:

Sagay uruğundan olan Homutay Bastayev, 1908 yılında Budrahtı-Taştıp bölgesinin Tag Hargası köyünde dünyaya gelmiştir.

Homutay Bastayev, haycı Pavel Tolozakov ile Pazar'ın yanında çırak durmuştur. Çıraklığa küçük yaşlarda başlamasına rağmen ancak otuz yaşında usta bir haycı olabilen Bastayev'den iki destanla otuz kadar hikâye ve masal derlenebilmiştir. Haycıdan derlenen bu hikâyeler kahramanlıkla ve avcılıkla ilgilidir.

1974 yılında 66 yaşındayken ölmüştür.

6. NİKİTA YEGOROVİÇ ÇUSTEYEV:

Kaçınlerdendir. 1903 yılında Şirinskiy ilçesinin Kobejikov köyünde dünyaya gelmiştir.

Çusteyev, çocukluğunda usta Kaçın haycılarını dinlemiş; onlara çıraklık yapmıştır. Daha yirmi yaşlarındayken de "ulug haycı"ların safına girmiştir. Yirmi yaşında evlenen Çusteyev, karısının haycılığı bırakması için yaptığı baskılara dayanamayıp karısından ayrılmıştır.

Çusteyev'den ancak "Sarı Atlı Han Mergen" ve "Ah Han" adında iki destanla on kadar hikâye ve masal derlenebilmiştir. "Silig Ool", "Tar Pig", "Oçı Oolçı" ve "Apre Saysan" hikâyeleri Çusteyev'den derlenen hikâyelerden bazılarıdır.

Çusteyev, 76 yaşındayken 1979 yılında ölmüştür.

7. PAVEL AFASANEVİÇ SAGALAKOV:

Beltirlerin içindeki Sarıglardandır. 1874 yılında Üst-Kindili'de bir obada dünyaya gelmiştir.

Çok sayıda destan, hikâye ve masal bilen Sagalakov'dan da çok az derleme yapılmıştır. "Alıp Harat", "Hoten Han", "Han Tigrir" ve "Ah Sagal" ondan derlenen destan ve hikâyelerden bazılarıdır. Sagalakov'dan derlenen bu materyaller yayımlanmamış; Abakan'daki folklor arşivinde saklanmaktadır.

Sagalakov, 1965 yılında 109 yaşındayken ölmüştür.

8. PORLAT BORGOPYAKOV:

Sagay içindeki Hobıylardandır. 1870 yılında Askiz ilçesinin Lırsı köyünde dünyaya gelmiştir.

Borgoyakov, haycılığa çocukluğunda Sagay haycılarını dinleyerek başlamış ve kısa sürede çıraklıktan ustalığa geçmiştir. Yirmi beş yaşlarındayken ünü bütün Hakas urukları arasına yayılmıştı. Bu yüzden bütün törenlere davet edilir, homus çalıp destan haylaması istenirmiş. O da eline homusunu alarak oba oba dolaşır, homus çalıp destan haylar; haycılarla atışmaya girermiş.

Haycılığa genç yaşta başlamasına ve çok sayıda destan bilmesine rağmen Borgoyakov'dan ancak iki destan derlenebilmiştir. "Çibet Mirgen" ve "Kureldey Mirgen" adındaki bu destanlar A.G. Kızlasov tarafından derlenmiştir.

Borgoyakov, 1966 yılında 96 yaşındayken ölmüştür.

9. PAVEL VASİLYEVİÇ TODANOV:

Haycılık geleneğinin bozulduğu dönemin temsilcilerinden biri olan Todanov, Şorların Sug Harga kolundandır. 1906 yılında Taştıp ilçesinin Talmalıg köyünde doğmuştur.

Haycılığa gençliğinde, daha 17-18 yaşlarındayken başlayan Todanov, güçlü bir haycı değildir. Ancak bir-iki destan bilirmiş. Ondan "Han Hırçotay" ve "Hara Atlı Hara Han" destanlarıyla çok sayıda masal ve efsane derlenmiştir. Yapılan derlemelerin bir kısmı "Zolotaya Çavaş", "Çudesny Steklyannıy Şarik" (Sudey Toglak) ve "Volşebny Çathan" adlı eserlerde Rusçaya tercüme edilerek yayımlanmıştır.

1970 yılında 64 yaşındayken ölmüştür.

10. E.P. MİAGAŞEV:

Sagay kollarından olan Hızıl Haya uruşundandır. 1871 yılında doğmuştur; hayatı daha ziyade uruşunun içinde, Por ve Hızıl Sug köylerinde geçmiştir.

Geleneğin son güçlü temsilcilerinden biri olan Miagaşev, haycılığa küçük yaşlarda başlamıştır. Miagaşev de haycılığı "tayga eezi"nden öğrenmiştir.

Miagaşev'den çok sayıda destan derlemesi yapılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: "Ah Serartıg Ay Arıg", "Hara Torartıg Hara Han", "Altın Mergen", "Kubur Harattıg" ve "Kubur Taçılanar". Haycıdan derlenen bu destanların çoğu yayımlanmamıştır.

Ayrıca haycıdan çok sayıda masal da derlenmiştir. Yapılan bu derlemeler Abakan'daki folklor arşivindedir.

Miagaşev, 88 yaşındayken 1973 yılında ölmüştür.

11. VASİLYEVNA PARASKOVYA SULEKOVA:

Hızılırdandır. 1914 yılında Orjonokidze bölgesinde bir obada dünyaya gelmiştir.

Hakas haycılık geleneğinde haycı sadece erkekler olabilirdi. Kadınların haycı olması ise ancak gelenek bozulduktan sonra, yani XIX. yüzyılın sonlarından itibaren görülür. Bu sadece Hakas haycılık geleneğinde görülen bir kural değildir; Güney Sibirya'da yaşayan diğer Türk boylarının kayçılık geleneklerinde de sadece erkekler kayçı olabilirler. Sulekova, Hakas haycılık geleneğinin ilk kadın haycılarında biridir. Çathan çalıp boğaz kayı söyleyebilen ender kadın haycılardan biri olan Sulekova, haycılığı küçük yaşlarda obasının haycılarında öğrenmiştir. Yıllarca obasının haycılarının yanında çıraklık yapmıştır.

Çok sayıda destan ve masal bilen Sulekova'dan yapılan derlemeler Abakan'daki folklor arşivindedir. Derlenen destanlardan ikisi, "Çeek Han" ve "Beyaz Atla Gök At" destanları yayımlanmıştır. "Haldama" ve "Altın Seyzen" gibi sadece ondan derlenen, başka varyantları olmayan destanlar da vardır. Ne yazık ki bu destanlar yayımlanmamıştır.

Vasilyevna Paraskovya Sulekova 1970 yılında 56 yaşındayken ölmüştür.

12. ANNA VASİLYEVNA KURBİJEKOVA:

Sulekova gibi kadın haycılardan biri olan Kurbijekova haycı, nımahçı, tahpaççı Kurbijekovlar ailesindedir. Hızılırdan olan Kurbijekova, 7.01.1913 tarihinde Sarala nehri yakınlarındaki Sööttig'de dünyaya gelmiştir.

Kurbijekova, haycılığı kendi ailesinden öğrenmiştir. Özellikle kardeşi Pyotr Kurbijekov ve amcası Sorolah Kurbijekov onun yetişmesinde, haycılığın erkânını öğrenmesinde etkili olmuşlardır. Bununla birlikte o, yıllarca obasındaki diğer haycılarının yanında da çıraklık yapmıştır. Çathan ve homus çalmayı öğrendikten sonra obasındaki "haycı aytısları"na da katılmış, bu sayede ünü gün geçikçe artmış, Hızılırların dışındaki diğer Hakas uruklarının arasında da yayılmıştır. Kurbijekova, sadece kendi obasının haycılarıyla atışmamış, diğer Hakas uruklarının haycılarıyla da atışmıştır. Hatta Güney Sibirya'da yaşayan diğer Türk boylarının kayçılarıyla da defalarca atışmaya girmiştir.

Kurbijekova'dan çok sayıda destan derlenmiştir, fakat ne yazık ki bu destanlardan ancak bir tanesi "Han Mirgen" destanı, haycının ölümünden iki yıl sonra 1992 yılında G.G. Kujakova tarafından yayımlanabilmiştir.

Haycı Kurbijekova, 16.03.1990 tarihinde 77 yaşındayken Abakan'da ölmüştür.